

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ūkio ministerijai

Nr. _____
I 2018-11-12 Nr. Nr.(28.2-83)-3-4586

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Išnagrinėję teikiamų išvadoms gauti Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo ir su juo susijusio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo projektus informuojame, kad pagal kompetenciją pastabų neturime ir pateiktiems projektams pritariame.

Viceministras

Venantas Griciūnas

Evelina Kumparskienė, tel. 239 1137

Budžetinė įstaiga
Gedimino pr. 19
01103 Vilnius
Tel. (8 5) 239 1001
Faks. (8 5) 239 1212

El. paštas zum@zum.lt
<http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188675190

Atsiskaitomoji sąskaita
LT674010042400070079
Luminor Bank AB

100 Atkurtai
Lietuvai

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, LT-01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-11-16 Nr. 4E-1493

I 2018-11-12 Nr. 18-12992
Nr. 18-12995
Nr. 18-12989

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PAKETO DERINIMO

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemę 2018 m. lapkričio 12 d. derinimui gavo teisės aktų projektų paketą (toliau – Projektai) dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. IX-626 pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 pakeitimo įstatymo ir su jais susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui.

Informuojame, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 4 punktu, pagal kompetenciją įvertinusi aukščiau minėtų teisės aktų projektus, pastabų ir pasiūlymų neturi.

Pagarbiai

Direktore

Neringa Ulbaitė

Inga Grinevičė, tel. (8 5) 205 5411, el. p. inga.grinevice@vvtat.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos ūkio
ministerijai

2018-11- Nr.

I 2018-11-12 Nr. (28.2-83)-3-4586

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹, 9² straipsniais įstatymo projektą (toliau – MPĮNVDĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36⁴, 36⁸ ir 36⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – VAI projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus:

1. MPĮNVDĮ projekto 1 straipsnio 1 dalyje siūlomas įtvirtinti keičiamo Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo (toliau – MPĮNVDĮ) 3 straipsnio 1 dalies 11 punktą tikslintinas konkretizuojant sąvoką „nuolaida“. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal lietuvių kalbos žodyną *nuolaida* gali būti suprantama tiek kaip *nuleidžiama nuo prekės kainos suma*, tiek kaip *atsitraukimas nuo savo nusistatymo, pozicijos*. Siekiant išvengti skirtingo teisės akto nuostatos aiškinimo, bei įstatymo taikymo apsunkinimo, siūlytina projekto rengėjų pasiūlytą formuluotę papildyti aiškiai apibrėžiant, kurių nuolaidų (prekių kainos, tiekimo apimčių, ar pan.) iš tiekėjo reikalaujama mažmeninės prekybos įmonė pažeistų MPĮNVDĮ reikalavimus. Taip pat nepakankamas siūlomo keitimo pagrindimas aiškinamajame rašte. Teiginys „ši veiksmą, kaip nesąžiningą, nurodė teikėjai“ papildytinas projekto rengėjų tokių pakeitimų poveikio ir pasekmių (verslo sąlygoms, vartotojų gerovei ir t. t.) vertinimu, prognozėmis, kokių teigiamų rezultatų laukiama priėmus siūlomą teisinį reguliavimą (žr. aiškinamojo rašto 4 punkto antraštę).

2. Tiksliai apibrėžtina arba konkretizuotina siūlomoje įtvirtinti MPĮNVDĮ 3 straipsnio 4 dalyje naudojama sąvoka „atsakomieji veiksmai“, išvardijant konkrečias veikas, už kurias gali būti taikoma MPĮNVDĮ nustatyta atsakomybė. Pagal Konstitucinio Teismo doktriną, Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas suponuoja *inter alia* tai, kad teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios. <...>Priešingu atveju teisės subjektams būtų pasunkintos galimybės žinoti, ko iš jų reikalauja teisė. (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimas). Įvertinant tai, kad už „atsakomuosius

veiksmus“ numatyta griežta atsakomybė - baudos net iki 120000 Eur, ypač svarbu užtikrinti, kad įstatymo nuostatos tiek mažmeninės prekybos įmonių, tiek MPĮNVDĮ laikymosi priežiūrą vykdančių institucijų būtų aiškiai ir vienodai suprantamos.

Svarstyta, ar tapačios nuobaudos už grasinimą atlikti tam tikrus veiksmus ir tų veiksmų atlikimą nustatymas, atitiktų Konstitucinio teismo doktriną, pagal kurią konstitucinis teisingumo principas reikalauja nustatomas nuobaudas diferencijuoti taip, kad jas taikant būtų galima atsižvelgti į teisės pažeidimo pobūdį, į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes (Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d., 2008 m. sausio 21 d. nutarimai). Abejodami, ar grasinimas atlikti tam tikrus veiksmus ir tų veiksmų atlikimas galėtų būti laikomi vienodai pavojingomis veikomis, siūlome papildomai įvertinti galimybę už *grasinimą* atlikti į „atsakomųjų veiksmų“ apibrėžti patenkančias veikas numatyti mažesnę nei 120000 didžiausią galimą baudos dydį.

3. Projekto lydimuosiuose dokumentuose nepakankamai atskleista ir todėl neaiški MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 4 punkto siūlomų keitimų pridėtinė vertė. Projekto rengėjai nurodo, jog *pakeitimu siekiama paskatinti tiekėjus kreiptis į priežiūros instituciją ne tik tais atvejais, kai nesąžiningi veiksmai nustatomi sudaromose sutartyse, bet ir kai tie veiksmai atliekami iki sutarties sudarymo, derybų metu ar po sutarties sudarymo*. Pabrėžtina, kad jau šiuo metu galiojantis pažeidimų tyrimų reglamentavimas neapsiriboja vien sudaromų sutarčių tikrinimu, netgi priešingai, tam tikrų veiksmų aptarimo sutartyse nebuvimas lemia jų pripažinimą nesąžiningais veiksmais (MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalies 7, 8 ir 10 punktai). Aiškinamajame rašte taip pat nurodoma, kad pakeitimais *siekiama aktyvesnio Konkurencijos tarybos vaidmens atliekant galimai nesąžiningų veiksmų tyrimus, ieškant informacijos šaltinių ir nustatant MPĮNVDĮ pažeidimus*. Atkreiptinas dėmesys, kad galiojančiomis MPĮNVDĮ nuostatomis Konkurencijos tarybai nustatyta pareiga prižiūrėti, kaip mažmeninės prekybos įmonės laikosi MPĮNVDĮ reikalavimų, atlikti pažeidimų tyrimus (MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktai), galimybė pradėti pažeidimo tyrimą tiek **savo iniciatyva**, tiek tiekėjų, kurių interesai yra pažeisti, ir tiekėjų interesams atstovaujančių asociacijų reikalavimu. Taigi, siūlomu pakeitimu ne tik nenustatoma naujų nesąžiningų veiksmų tyrimo sąlygų, bet, priešingai, įnešama neaiškumo dėl MPĮNVDĮ 4 straipsnio 1 dalies 2 ir 4 punktų tarpusavio santykio bei taikymo (jeigu Konkurencijos taryba atlikusi planinį patikrinimą nepradėtų nesąžiningų veiksmų tyrimo, o tik patikrinimų rezultatus pateiktų Vyriausybės paskirtai teisinio reguliavimo stebėseną koordinuojančiai institucijai, galėtų būti nepasiekti įstatymo projekto rengėjų tikslai - padidinti smulkaus ir vidutinio verslo tiekėjų apsaugą nuo mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų; kita vertus, neplaninis tikrinimas nesant pagrindų/įtarimų pradėti nesąžiningų veiksmų tyrimą galėtų būti neproporcingai ribojantis mažmeninės prekybos įmonių teises ir neužtikrinantis tiekėjų ir prekybos įmonių interesų pusiausvyros, sąlygoti papildomą administracinę naštą).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 4 punkto pakeitimų atsisakytina arba siūlomas reguliavimas konkretizuotinas (*atitinkamai papildant įstatymo projekto lydimuosius dokumentus*) nurodant, kokius į šiuo metu galiojančio reguliavimo apimtį nepatenkančius veiksmus turėtų tikrinti Konkurencijos taryba. Jeigu keitimų nebūtų atsisakyta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinės naštos mažinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 7 punktu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4 „Dėl Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos patvirtinimo“, turėtų būti atliktas įstatymo projekto sukeltos administracinės naštos įvertinimas.

4. Siekiant suvienodinti MPĮNVDĮ naudojamas sąvokas, šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 4 punkte po žodžio „įstatymas“ įrašytinas žodis „įgyvendinimo“.

5. MPĮNVDĮ pakeitimo projekte siūloma Konkurencijos tarybai priskirti naują funkciją – atlikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų verslo santykių gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną. Manytina, kad vien tik dokumento taikymo stebėsenos funkcijos įstatyme nustatymas neapibrėžiant šio dokumento reikšmės (*ar tai privalomas dokumentas, dėl kurio nuostatų nesilaikymo galėtų kilti atsakomybė, ar tik rekomendacinis dokumentas, kurio skatinama laikytis ir kurio nesilaikymo pasekmės apsiribotų neigiamu poveikiu įmonės įvaizdžiui dėl atitinkamos informacijos paskelbimo*) mažmeninės prekybos įmonėms ar tiekėjams laikytinas nepakankamu. Siūlome papildyti įstatymo projektą ir (ar) jo lydimuosius dokumentus.

6. MPĮNVDĮ projektu siūlomo įtvirtinti 9 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos susiję su itin plačiomis galimybėmis naudoti asmens duomenis, todėl jos įvertintinos suderinamumo su 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB reikalavimais.

7. MPĮNVDĮ projektu siūlomo įtvirtinti 9 straipsnio 1 dalies 2 punkto formuluotė „asmenų, galinčių turėti“ abejotina dėl jos suderinamumo su privataus gyvenimo neliečiamumu, taip pat dėl sudaromų prielaidų bet kurį asmenį įtraukti į tyrimą dėl MPĮNVDĮ pažeidimų subjektyviai manant, kad asmuo gali turėti tyrimui reikalingų duomenų. Atsižvelgiant į tai, vertinamą nuostatą siūlytina papildyti kriterijais, kuriais remiantis sprendžiama, kad asmuo tokių duomenų gali turėti.

8. Siekiant MPĮNVDĮ nuostatų dėstymo nuoseklumo siūlomi įtvirtinti 9¹ ir 9² straipsniai sukeistini vietomis atsižvelgiant į juose aprašomų veiksmų atlikimo eiliškumą.

9. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintu teisės aktų sistemiškumo principu keistinas ir MPĮNVDĮ 13 straipsnis, jį papildant nuostatomis dėl santykio tarp atsakomybės pagal šį įstatymą ir pagal Administracinių nusižengimų kodeksą.

10. Pritartina Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-11-16 rašte/išvadoje Nr. NR-889 išdėstytam siūlymui MPĮNVD įstatymo projektą papildyti nuostatomis dėl Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų ir kitų darbuotojų tyrimo veiksmų apskundimo.

11. VAI siūlomos formuluotės tikslintinos atsižvelgiant į tai, kad pagal MPĮNVDĮ 4 straipsnio 1 dalį Konkurencijos taryba atlieka *MPĮNVDĮ nuostatų laikymosi priežiūrą*, ir į tai, kad keičiamuose straipsniuose institucijos, kurioms nustatomos keičiamo įstatymo taikymo išimtys, nuosekliai įvardijamos kaip prižiūrinčios tam tikras vertybes (*konkurenciją, duomenų apsaugą*) bet ne pažeidimus.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

A. Vienuolio g. 8, Vilnius
Tel.: 8-5 2431067
sekretoriatas@lpk.lt
www.lpk.lt

ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-11-16 Nr. S. 233
J 2018-11-12 Nr. (28.7-83)-3-4586

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADOMS GAUTI

Lietuvos pramonininkų konfederacija (LPK) susipažino su Ūkio ministerijos derinti pateiktais teisės aktų projektais Nr. 18-12995 "Dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36(4), 36(8), 36(9) straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui", Nr. 18-12989 "Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo, Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo projektas", Nr. 18-12992 "Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36(4), 36(8) ir 36(9) straipsnių pakeitimo įstatymo projektas" ir teikia išvadas.

Kaip jau išsakėme 2018-10-17 LPK raštu Nr. 220, LPK sveikina Vyriausybės siekį subalansuoti derybines galias tarp mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų. Vis dėlto esame įsitikinę, kad svarstomos priemonės turi būti įtvirtintos privalomais įgyvendinti teisės aktais, neapsiribojant rekomendacinio pobūdžio Vyriausybės tvirtinamomis gerosios praktikos gairėmis, kaip nurodoma aiškinamajame rašte. Norime pastebėti, kad šiuo metu daugiausiai problemų kelia teisinis neapibrėžtumas. Manome, kad siekiant išspręsti šį klausimą, situacijos turi būti aiškiai reglamentuotos teisės aktais, nepaliekant galimybių subjektams viršyti savo teises. Taigi pateiktame derinti Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo projekte pasigendame platesnio priemonių spektro. Primename, kad savo pasiūlymus LPK yra pateikusi 2018-10-17 raštu Nr. 220.

Esame pasiruošę įsitraukti į tolimesnius bendradarbiavimo etapus ar prireikus detalizuoti pateiktus pasiūlymus.

Pagarbiai

Vykdomasis direktorius

Ričardas Sartatavičius

U. Radžiūnaitė-Šutjevienė, ugne.radziunaite@lpk.lt, 861206367

2018-11-16

Nr.

Nr.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

Ūkio ministro patarėjai Jolita Gumaniukienei

Siunčiama el. paštu: jolita.gumaniukiene@ukmin.lt; jaunius.petrauskas@ukmin.lt**Dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo projekto**

Lietuvos prekybos įmonių asociacija („LPIA“) susipažino su Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 („Įstatymas“) 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo projektu („Projektu“) ir teikia dėl Projekto pastabas.

1. Dėl Įstatymo 3 straipsnio papildymo 4 dalimi

Projektu siūloma Įstatymo 3 straipsnį papildyti 4 dalimi: „4. Mažmeninės prekybos įmonėms draudžiama grasinti ar imtis atsakomųjų veiksmų tiekėjo atžvilgiu dėl to, kad tiekėjas naudojasi teisėmis, nustatytomis sutartyje su mažmeninės prekybos įmone ar įstatymuose, įskaitant skundo pateikimą ir bendradarbiavimą su šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą atliekančia institucija.“

Projekto aiškinamajame rašte šis siūlomas teisinis reguliavimas motyvuojamas tuo, kad tiekėjai dėl prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų nesikreipia į Konkurencijos tarybą, baimindamiesi prekybos įmonių atsakomųjų veiksmų; todėl minėtu papildymu siekiama įstatyme nustatyti prekybos įmonių atsakomybę už atsakomųjų veiksmų atlikimą ar grasinimus jais ir taip paskatinti tiekėjus drąsiai kreiptis su pranešimais dėl nesąžiningų mažmeninės prekybos įmonių veiksmų.

Tačiau pastebime, kad siūloma Įstatymo 3 straipsnio 4 dalies formuluotė ne visai atitinka Projekto aiškinamajame rašte nurodytą teisinio reguliavimo tikslą, nes joje nurodyta, kad atsakomieji veiksmai yra ir tokie veiksmai, kurių prekybos įmonė imasi dėl to, kad „tiekėjas naudojasi teisėmis, nustatytomis sutartyje su mažmeninės prekybos įmone ar įstatymuose“. Tokia nuostata yra neaiški, nes gali būti aiškinama kaip reiškianti, jog bet koks sutartinis ginčas (pvz. ginčas dėl tiekėjo inicijuoto kainų pakėlimo), pasibaigęs prekybos įmonės inicijuotu sutarties nutraukimu, gali būti vertinamas kaip prekybos įmonės atsakomasis veiksmas. Taigi, siūloma Įstatymo 3 straipsnio 4 dalies formuluotė neatitinka teisėkūros aiškumo principo, reiškiančio, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.

Pabrėžtina, kad sutartiniai santykiai grindžiami dispozityvumo ir sutarties laisvės principu, todėl prekybos įmonės pasinaudojimas sutartyje numatytomis teisėmis, įskaitant teisę nutraukti sutartį, kilus civiliniam ginčui (o ne dėl tiekėjo kreipimosi į Konkurencijos tarybą dėl Įstatyme numatytų prekybos įmonės nesąžiningų veiksmų) neturi būti draudžiamas Įstatymo prasme.

Atsižvelgiant į tai, siūlome Įstatymo 3 straipsnio 4 dalį išdėstyti taip:

„4. Mažmeninės prekybos įmonėms draudžiama grasinti ar imtis atsakomųjų veiksmų tiekėjo atžvilgiu dėl to, kad tiekėjas pateikia skundą šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą atliekančiai institucijai ar su ja bendradarbiauja.“

2. Dėl Įstatymo 4 straipsnio 2 dalies papildymo nauju 5 punktu

Projektu siūloma Konkurencijos tarybai priskirti naują funkciją – Vyriausybės patvirtintų mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną.

Mūsų nuomone, siūloma teisinio reguliavimo priemonė yra ankstyva ir perteklinė.

Visų pirma, kaip yra žinoma, Europos Parlamente svarstomas Europos Komisijos parengtas Direktyvos dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje („Direktyva“) projektas, kuriuo siūloma visos ES mastu nustatyti „blogosios“ praktikos sąrašą. Todėl siūlytumėm poreikį priimti mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gaires, ir, atitinkamai, vykdyti tokių gairių stebėseną svarstyti sulaukus Direktyvos priėmimo, nes ji privalės būti perkelta į Lietuvos teisę.

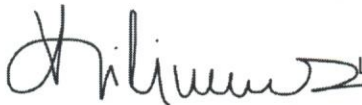
Antra, kalbant apie *rekomendacinio pobūdžio* mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gaires ir mažmeninės prekybos įmonių savireguliacijos (santykiuose su tiekėjais) mechanizmą apskritai, manytumėm, jog būtų tikslinga vadovautis Europos Sąjungoje sėkmingai taikoma gerąja praktika, o būtent – Tiekimo Grandinės Iniciatyva („Iniciatyva“) ir jos veikimo principais¹. Šios iniciatyvos tikslas buvo rasti derybinės galios nevienodumo ir galimo kai kurių maisto produktų tiekimo grandinės dalyvių piktnaudžiavimo ja galimus problemos sprendimo būdus. Siekiant šio tikslo, buvo parengtas gerosios praktikos principų rinkinys ir nesąžiningos bei sąžiningos praktikos vertikaliuosiuose prekybos santykiuose pavyzdžių sąrašas². Prie Iniciatyvos prisijungusios įmonės viešai įsipareigoja laikytis gerosios praktikos principų, įgyvendinti atitinkamas su tuo susijusias vidaus procedūras (personalo mokymus, periodinį auditą). Gerosios praktikos principų santykiuose tarp prekybos įmonių ir tiekėjų realų įgyvendinimą užtikrina efektyvus ginčų sprendimo mechanizmas: kiekviena įmonė privalo patvirtinti vidinę ginčų sprendimo procedūrą, kurioje turi dalyvauti su komercinėmis darybomis nesusiję asmenys; ginčo metu turi būti užtikrinama, kad ginčo iniciatorius nepatirs kitos ginčo šalies atsakomųjų priemonių. Gerosios praktikos principus pažeidusi ir pažeidimo tinkamai neištaiusi įmonė pašalinama iš Iniciatyvos ir šis sprendimas atitinkamai išviešinamas. Apibendrinant, manome, jog vietoje mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių priėmimo ir jų stebėsenos būtų tikslinga rekomenduoti prekybos įmonėms ir tiekėjams prisijungti prie Iniciatyvos ir tarpusavio santykiuose vadovautis Gerosios praktikos principais.

Trečia, kadangi rekomendacinio pobūdžio praktikos įgyvendinimas pagrįstas, visų pirma, savanoriškumo ir savireguliacijos principu, esame įsitikinę, jog valstybės institucijos paskyrimas, pavedant jai prižiūrėti ar kontroliuoti rekomendacijų įgyvendinimą, viešai smerkti rekomendacijų neįgyvendinusias prekybos įmones, būtų nesuderinamas su priemonės rekomendaciniu pobūdžiu. Taigi, rekomendacijų įgyvendinimą užtikrins savireguliacijos mechanizmas, o valstybės institucijos paskyrimas šiai funkcijai vykdyti yra netikslingas bei nesuderinamas su Konstitucijoje įtvirtintu teisinės valstybės principu.

Atsižvelgiant į šiuos argumentus, **siūlome panaikinti Projekto 2 straipsnio 2 dalį, kuria siūloma Įstatymo 4 straipsnio 2 dalį papildyti nauju 5 punktu**

Pagarbiai

Vykduantysis direktorius

Laurynas Vilimas

¹ <https://www.supplychaininitiative.eu/>

² <https://www.supplychaininitiative.eu/sites/default/files/entr-2013-00308-00-00-lt-tra-00final.pdf>

www.lpia.lt

Lietuvos prekybos įmonių asociacija
A. Tumėno g. 4,
LT-01109, Vilnius.

Įmonės kodas: 124081271
PVM mokėtojo kodas: LT100006403319
A/s LT427044060005408062
AB SEB bankas, banko kodas 70440

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. (8 5) 262 7797, faks. (8 5) 212 6492, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai
Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius
El. p. kanc@ukmin.lt

2018-11-16 Nr. (1.20E-32)6V-2835
Į 2018-11-12 Nr. (28.2-83)-3-4586 ir Nr.
(15.27-37)-3-4589

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO IŠVADOMS GAUTI

(1) Lietuvos Respublikos ūkio ministerija 2018 m. lapkričio 12 d. pateikė išvadoms gauti Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹, 9², 9³ straipsniais įstatymo projektą (toliau – MPĮNVDĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36⁴, 36⁸, 36⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą bei Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 18, 22, 25, 28, 35, 36, 39, 49, 53 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 38¹ straipsniu įstatymo projektą. Ūkio ministerija pasiūlė suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei pastabas ir pasiūlymus dėl projektų pateikti iki 2018 m. lapkričio 16 d.

(2) Konkurencijos taryba neturi pastabų ar pasiūlymų Konkurencijos įstatymo ir Viešojo administravimo įstatymo pakeitimų projektams.

(3) Įvertinusi MPĮNVDĮ pakeitimo projektą Konkurencijos taryba pagal kompetenciją teikia žemiau nurodytas savo pastabas ir pasiūlymus.

1. Dėl nesąžiningų veiksmų draudimų sąrašo papildymo

(4) MPĮNVDĮ įstatymo pakeitimo projekte siūloma papildyti MPĮNVDĮ 3 straipsnio 1 dalyje numatytą draudžiamų atlikti ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų sąrašą draudimu mažmeninėms prekybos įmonėms (toliau – MPĮ) reikalauti tiekėjo suteikti prekėms nuolaidas, dėl kurių nėra susitarta raštu, elektroniniu paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis. Įstatymų projektų rengėjų viešojoje komunikacijoje¹ nurodyta, kad tai yra verslo santykius skaidrinantis reikalavimas, kuriuo siekiama išvengti piktnaudžiavimo.

(5) Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį, kad MPĮNVDĮ pakeitimo projekte nepateikta nuolaidos sąvoka, t. y. nepaaiškinta, kaip nuolaidos turėtų būti suprantamos tiekėjų ir MPĮ santykiuose. Teisinio apibrėžtumo ir aiškumo dėl šios sąvokos nebuvimas bei skirtinga šios sąvokos interpretacija gali apsunkinti draudimo vykdymo priežiūrą, dėl ko gali būti nepasiekti ir draudimo įtvirtinimu siekiami tikslai. Nuolaida MPĮ ir tiekėjų tarpusavio santykiuose gali būti suprantama bei pasireikšti įvairiai, todėl siekiant, jog MPĮ nepažeistų šio draudimo bei būtų įgyvendinti šiuo draudimu siekiami tikslai, nuolaidos sąvoka turėtų būti apibrėžta kuo tiksliau.

(6) Konkurencijos tarybos MPĮNVDĮ įgyvendinimo stebėsenos pažymose buvo pateikti tiekėjų apklausos rezultatai ir Konkurencijos taryba siūlė Ūkio ministerijai bendradarbiaujant su Konkurencijos taryba ir įtraukiant suinteresuotus asmenis (tiekėjus, MPĮ ar juos atstovaujančias organizacijas) įvertinti tiekėjų pateiktus pasiūlymus dėl ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų sąrašo papildymo. Konkurencijos tarybos apklausti tiekėjai buvo nurodę, kad turėtų būti apriboti MPĮ reikalavimai suteikti papildomas įvairių rūšių nuolaidas ir mokėjimus,

¹ Ūkio ministerijos interneto svetainė, <https://ukmin.lrv.lt/lt/naujienos/ukio-ministerija-pateike-siulymus-kaip-stabilizuoti-kainas>

su MPI turėtų būti deramasi tik dėl tiekiamų prekių kainos, nenustatant jokių papildomų mokėjimų ir nuolaidų². Kaip matyti iš tiekėjų apklausos rezultatų, tiekėjų vertinimai, kurie veiksmai susiję su nuolaidų suteikimu, galėtų būti laikomi nesąžiningais, skiriasi, pavyzdžiui, tik papildomų nuolaidų reikalavimas arba apskritai nuolaidų reikalavimas. MPIŅVDI pakeitimo projekto lydimuosiuose dokumentuose nėra paaiškinta, kodėl rengėjų nuomone draudžiamu veiksmu turėtų būti laikomas MPI reikalavimas tiekėjui suteikti prekėms nuolaidas, dėl kurių nėra susitarta raštu, ir kaip toks draudimas riboja MPI galios panaudojimą ir užtikrina tiekėjų bei MPI interesų pusiausvyrą.

(7) Konkurencijos tarybos vertinimu, prieš nusprendžiant įtraukti konkrečius veiksmus į MPIŅVDI draudžiamų veiksmų sąrašą, yra būtina atlikti kokybišką tokių pakeitimų poveikio ir pasekmių vertinimą tiek verslo sąlygoms, tiek vartotojų gerovei, įskaitant, bet neapsiribojant, poveikiu prekių kokybei, įvairovei ir kainoms. Vis dėlto šiuo atveju tokia analizė projekto rengėjų nebuvo atlikta.

2. Dėl draudimo imtis atsakomųjų veiksmų tiekėjo atžvilgiu

(8) MPIŅVDI pakeitimo projekte siūloma papildyti 3 straipsnį numatant, kad MPI draudžiama grasinti ar imtis atsakomųjų veiksmų tiekėjo atžvilgiu dėl to, kad tiekėjas naudojasi teisėmis, nustatytomis sutartyje su MPI ar įstatymuose, įskaitant skundo pateikimą ir bendradarbiavimą su šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą atliekančia institucija. MPIŅVDI pakeitimo projekto lydimuosiuose dokumentuose nurodoma, kad šiuo papildymu siekiama nustatyti MPI atsakomybę už atsakomųjų veiksmų atlikimą ar grasinimus jais ir taip paskatinti tiekėjus drąsiai kreiptis su pranešimais dėl nesąžiningų MPI veiksmų.

(9) Konkurencijos tarybos vertinimu, nedetalizavus kaip turėtų būti suprantami atsakomieji veiksmai, šis draudimas gali būti įvairiai interpretuojamas, dėl to kiltų kliūčių jo efektyviam taikymui ir juo siekiamų tikslų įgyvendinimui. Atsakomuosius veiksmus ar grasinimus suprantant per siauriai, tiekėjai gali netekti reikalingos apsaugos, o juos suprantant per plačiai, MPI negalėtų ginti savo teisių ir naudotis teisėtomis priemonėmis atsakydama į netinkamus tiekėjų veiksmus. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo 10 straipsnyje, kuris draudžia imtis neigiamo poveikio priemonių prieš asmenį, pateikusi informaciją apie pažeidimą, dėl tokios informacijos pateikimo ir paaiškinama, kokie veiksmai įstatymo taikymo prasme laikytini neigiamu poveikiu prieš asmenį. Atitinkamai siūlomas MPIŅVDI papildymas turėtų būti patikslintas pateikiant detalesnę atgrasomųjų veiksmų apibūdinimą.

(10) Konkurencijos taryba siūlo įvertinti ir galimybę MPIŅVDI papildyti nuostata, numatančia įrodinėjimo naštos pasiskirstymą tuo atveju, jeigu tiekėjas patirtų neigiamą poveikį jam pateikus skundą ir kitaip pasinaudojus savo teisėmis. Pavyzdžiui, Pranešėjų apsaugos įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad ginčo atveju būtent darbdavys turi įrodyti, kad neigiamų padarinių asmuo, pateikęs informaciją apie pažeidimą, patyrė ne dėl jo pranešimo ar pateiktos informacijos apie pažeidimą. Atsižvelgiant į tai, kad MPIŅVDI yra skirtas būtent tiekėjų interesų apsaugai, analogiškos nuostatos įtvirtinimas šiame įstatyme taip pat padėtų užtikrinti tinkamą tiekėjų ir MPI interesų pusiausvyrą.

(11) Taip pat pastebėtina, kad už šį draudimą, kuris apima ne tik atsakomųjų priemonių taikymą, bet ir grasinimus tiekėjams, MPI gali būti skiriama bauda iki 120 000 Eur pagal MPIŅVDI įstatymo pakeitimo projekto 8 straipsnį. Nors MPI grasinimai tiekėjams nėra pageidaujama praktika, vis dėlto svarstyтина, ar vien už grasinimus, kurie nepasireiškia realiu neigiamu poveikiu tiekėjų atžvilgiu, yra proporcinga ir pagrįsta numatyti piniginę baudą, kuri gali siekti net 120 000 Eur.

² 2015 m. stebėsenos pažymos 12 lapas, http://kt.gov.lt/uploads/documents/files/veiklos-sritys/mazmenine-prekybs/pazymos/pazyma_2015-03-02.pdf, taip pat 2014 m. stebėsenos pažymos 7 lapas, 2016 m. stebėsenos pažymos 4 lapas, 2018 m. stebėsenos pažymos 10, 12 lapai.

3. Dėl ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų iki ir po sutarties sudarymo patikrinimų

(12) MPĮNVDĮ pakeitimo projekte siūloma MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 4 punkte numatyti, kad Konkurencijos taryba atlieka mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų sudarytų sutarčių, galimų ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų iki ir po sutarties sudarymo patikrinimus Konkurencijos tarybos nustatyta tvarka ir tokių patikrinimų rezultatus teikia Vyriausybės paskirtai teisinio reguliavimo stebėseną koordinuojančiai institucijai kartu su šio įstatymo stebėsenos pažyma.

(13) Projekto rengėjai nurodo, jog šiuo pakeitimu siekiama paskatinti tiekėjus kreiptis į priežiūros instituciją ne tik tais atvejais, kai nesąžiningi veiksmai nustatomi sudaromose sutartyse, bet ir kai tie veiksmai atliekami iki sutarties sudarymo, derybų metu ar po sutarties sudarymo. Kartu siekiama aktyvesnio Konkurencijos tarybos vaidmens atliekant galimai nesąžiningų veiksmų tyrimus, ieškant informacijos šaltinių ir nustatant MPĮNVDĮ pažeidimus.

(14) Pažymėtina, kad ir šiuo atveju MPĮNVDĮ pakeitimo projekte nėra paaiškinama ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų iki ir po sutarties sudarymo sąvoka, t. y. ar šie veiksmai laikytini nesąžininga praktika MPĮNVDĮ 3 straipsnio prasme ar atskira teisine kategorija, ir kokio pobūdžio patikrinimas jų atžvilgiu turėtų būti atliktas. Šių įgaliojimų suteikimas Konkurencijos tarybai ir jų vykdymas turi tiesioginės įtakos ūkio subjektų teisėms ir pareigoms, todėl MPĮNVDĮ turėtų būti nustatyti aiškiai ir nedviprasmiškai.

(15) Be to, nei iš siūlomų nuostatų, nei iš aiškinamojo rašto nėra aišku koks šios nuostatos santykis su Konkurencijos tarybos pagal MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 2 punktą atliekamais MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimais. Konkurencijos taryba atlieka MPĮNVDĮ 3 straipsnyje nurodytų sąžiningai praktikai prieštaraujančių MPĮ veiksmų tyrimus ir nustatiusi pažeidimus taiko numatytas sankcijas. MPĮNVDĮ 3 straipsnio draudimai apima tiek MPĮ ir tiekėjų sutarčių nuostatas, tiek ir kitus MPĮ veiksmus, kurie išreiškiami kaip neleistini reikalavimai tiekėjui, t. y. MPĮNVDĮ jau draudžia MPĮ atlikti sąžiningai praktikai prieštaraujančius veiksmus, kurie nebūtinai įtvirtinti sutarčių nuostatose. Vis dėlto, siūloma nuostata numato, kad tie patys veiksmai, t. y. sutartys ir kiti veiksmai, tiriami ir atliekant patikrinimą pagal MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 4 punktą, o tokio patikrinimo rezultatai teikiami Vyriausybės paskirtai teisinio reguliavimo stebėseną koordinuojančiai institucijai kartu su MPĮNVDĮ įgyvendinimo stebėsenos pažyma. Neaiški tų pačių veiksmų tyrimo ir vertinimo procedūra gali pakenkti Konkurencijos tarybos galimybėms atlikti efektyvius MPĮNVDĮ 3 straipsnio pažeidimų tyrimus, už kuriuos MPĮ gali būti skiriamos sankcijos. Remdamosi teismų praktikos ir visuotinai pripažintu teisės principu, kuris draudžia plečiamai ir ūkio subjekto nenaudai aiškinti teisės reikalavimus, MPĮ gali pagrįstai reikalauti, jog jų veiksmai turi būti tiriami MPĮNVDĮ 4 straipsnio 2 dalies 4 punkto pagrindu, kuris nenumato galimybės skirti sankcijos už sąžiningai praktikai prieštaraujančius veiksmus, o ne atlikti MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimus.

(16) Dėl siekio paskatinti aktyvesnį Konkurencijos tarybos vaidmenį, pažymime, kad Konkurencijos taryba 2012-2015 m. atliko 5 MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimus ir visi jie buvo pradėti būtent Konkurencijos tarybos iniciatyva, pavyzdžiui, Konkurencijos tarybai atliekant ūkio subjektų apklausą dėl MPĮNVDĮ įgyvendinimo buvo gauta informacijos dėl galimai MPĮNVDĮ pažeidžiančių veiksmų³.

4. Dėl MPĮNVDĮ MPĮ ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių taikymo stebėsenos

(17) MPĮNVDĮ pakeitimo projekte siūloma Konkurencijos tarybai priskirti naują funkciją – atlikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų MPĮ ir tiekėjų verslo santykių gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną Konkurencijos tarybos nustatyta tvarka ir skelbti apie jos rezultatus Konkurencijos tarybos interneto svetainėje.

³ KT interneto svetainė <http://kt.gov.lt/lt/dokumentai/mazmenine-prekyba/nesaziningi-mazmenines-prekybos-imones-veiksmai/ff.1>

(18) Atkreipiame dėmesį, kad MPI ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną, stebėjimo rezultatų apibendrinimas ir rezultatų skelbimas reikalauja ne tik papildomų šią funkciją atliekančios institucijos, tačiau ir MPI bei tiekėjų laiko, finansinių bei žmogiškųjų išteklių. Atsižvelgiant į tai, kad su šios funkcijos įgyvendinimu susiję tiekėjų ir MPI kaštai galėtų būti perkelti vartotojams, dėl ko galėtų padidėti prekių kainos, projekto rengėjai turėtų atlikti išsamią analizę, pagrindžiančią, jog siūlomas reguliavimas ir gerųjų praktikų laikymosi stebėjimas atneš siekiamos naudos ir neturės neigiamų padarinių vartotojų gerovei.

(19) Konkurencijos taryba pažymi, jog šios funkcijos suteikimas gali sukelti interesų konfliktą ir sukludyti Konkurencijos tarybai efektyviai atlikti Konkurencijos įstatymo ir MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimus.

(20) Pirma, MPI ir tiekėjų verslo santykių gerosios praktikos gairių taikymo stebėsenos vykdymas gali turėti neigiamą poveikį Konkurencijos įstatymo įgyvendinimui. MPĮNVDĮ pakeitimo projekte nėra pateiktų gerosios praktikos pavyzdžių ar apibūdinimo, todėl galima situacija, kad veiksmai, kurie laikytini gerąja praktika MPI ir (ar) tiekėjų požiūriu, gali sudaryti Konkurencijos įstatymo pažeidimą. Pavyzdžiui, perpardavimo kainų palaikymas, kuris pripažįstamas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio pažeidimu ir dažnai lemia aukštesnes kainas vartotojams, gali būti naudingas tiek tiekėjams, tiek MPI, todėl įvertintas kaip gera praktika, ar, gerąja praktika pripažinus MPI įsipareigojimus ar susitarimus pirkti tik iš tam tikros kategorijos tiekėjų, pavyzdžiui, vietinių gamintojų, kurie galėtų reikšti Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio draudžiamą susitarimą, Konkurencijos tarybos galimybės atlikti veiksmingą Konkurencijos įstatymo priežiūrą, t. y. galimybė konstatuoti pažeidimą ir skirti sankciją, būtų apribotos. Be to, atsižvelgiant į tai, kad gerųjų praktikų gaires tvirtina ir sprendimus dėl atitinkamų praktikų vertinimo priima Vyriausybė, tokiu būdu ji gali daryti įtaką Konkurencijos įstatymo pažeidimų vertinimui. Konkurencijos taryba yra savarankiška ir nepriklausoma Konkurencijos įstatymo priežiūrą atlikti institucija, kurios vertinimo dėl to, ar egzistuoja Konkurencijos įstatymo pažeidimas, neturi varžyti kitos valdžios institucijos sprendimai.

(21) Antra, Konkurencijos tarybai atlikus stebėseną ir patvirtinus, kad tam tikra MPI praktika laikytina gera, o vėliau pasikeitus Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms MPI ir tiekėjų verslo santykių gerosios praktikos gairėms ar gavus papildomą informaciją iš tiekėjų, dėl ko pasikeistų pozicija dėl tokių praktikų vertinimo, Konkurencijos tarybos funkcija – atlikti MPĮNVDĮ 3 straipsnio pažeidimų tyrimus ir skirti sankcijas gali būti reikšmingai apribota. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pripažino, jog Konkurencijos tarybos paskelbtas išankstinis vertinimas dėl MPI veiksmų vertinimo (teisėtumo) sukelia teisėtus lūkesčius ir vėlesnis tokių veiksmų pripažinimas neatitinkančiais MPĮNVDĮ reikalavimų, pažeidžia ūkio subjektų teisėtus lūkesčius, todėl panaikino Konkurencijos tarybos paskirtą sankciją⁴. Taigi, dėl vienoje srityje atliekamos MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimo ir stebėjimo funkcijų kylantis interesų konfliktas gali turėti neigiamos įtakos MPĮNVDĮ 3 straipsnyje numatytų draudžiamų ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų tyrimams.

(22) Atitinkamai siekiant veiksmingo MPĮNVDĮ ir Konkurencijos įstatymo pažeidimų tyrimų vykdymo ir siekiant išvengti interesų konfliktų, tai pačiai institucijai – Konkurencijos tarybai, neturėtų būti pavestos funkcijos, dėl kurių Konkurencijos taryba tą pačią praktiką galėtų laikyti tiek įstatymų, kurių priežiūrą vykdo, pažeidimu, tiek ir nepažeidžiančia šių įstatymų, t. y. gerąja praktika.

(23) Be to, Vyriausybės patvirtintų MPI ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių taikymo stebėsenos vykdymui reikalingos dalykinės žinios ar patirtis yra niekaip nesusijusios su šiuo metu Konkurencijos tarybos vykdomos veiklos pagal MPĮNVDĮ ar Konkurencijos įstatymą pobūdžiu. Konkurencijos taryba atlieka funkcijas, susijusias su MPĮNVDĮ ir Konkurencijos įstatymo pažeidimų identifikavimu, kompetencijos bei veiklos organizavimo prasme sukurta konkrečioms įstatymų pažeidimo atvejams tirti ir nėra specializuota institucija, skirta lyginamajai duomenų analizei atlikti ir sistemškai viešinti duomenis. Svarstyтина, ar gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną, kuri orientuota į šviečiamojo, rekomenduojamojo pobūdžio veiklą tinkamesnė atlikti nebūtų kita panašaus pobūdžio kompetenciją turinti institucija.

⁴ LVAT 2017 m. rugsėjo 27 d. nutartis adm. b. Nr. eA-1537-858/2017, UAB „Rimi Lietuva“ v Konkurencijos taryba.

5. Dėl Konkurencijos tarybai suteikiamų papildomų įgaliojimų atliekant MPĮNVDĮ tyrimus

(24) Projekto rengėjai nurodo, kad MPĮNVDĮ 9 straipsnio pakeitimu Konkurencijos tarybai suteikiamos teisės imtis efektyvių MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimo veiksmų. Suteikiamos teisės iš dalies atitinka Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies Konkurencijos tarybos įgaliojimų pareigūnų teises atliekant Konkurencijos įstatymo pažeidimų tyrimus.

(25) Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį, kad tokios teisės kaip galimybė peržiūrėti pažeidimo tyrimui reikalingus dokumentus, gauti jų kopijas ir išrašus, susipažinti su ūkio subjekto darbuotojų užrašais, susijusiais su darbo veikla, juos bei kompiuteriuose ir bet kokiose laikmenose esančią informaciją kopijuoti ar paimti dokumentus ir daiktus, kurie tiriant bylą turi įrodomosios reikšmės, tinkamos Konkurencijos įstatymo pažeidimų tyrimams. Konkurencijos įstatymo 5 ar 7 straipsnio pažeidimai yra sudėtingi, kompleksiniai, apimantys vertinamųjų kriterijų nustatymą, todėl siekiant iširti šiuos pažeidimus būtina surinkti bei įvertinti didelį kiekį duomenų, dėl ko ir tokių tyrimų terminas nėra ribojamas. MPĮNVDĮ 3 straipsnyje nustatydamas aiškius ir konkrečius draudžiamus veiksmus bei tokių veiksmų tyrimui skirdamas maksimalų devynių mėnesių laikotarpį, įstatymų leidėjas siekė, kad draudžiami veiksmai būtų lengvai identifikuojami ir dėl jų sprendimas priimamas operatyviai. Atsižvelgiant ir į tai, poreikis turėti tokius įgalinimus tiriant tokio pobūdžio pažeidimus, kurie įtvirtinti MPĮNVDĮ 3 straipsnyje, yra kvestionuotinas.

(26) Be to, šių teisių įgyvendinimas, pavyzdžiui, paimto didelio kiekio informacijos tvarkymas, įskaitant įmonių komercinių paslapčių, asmens duomenų apsaugos užtikrinimą, bei informacijos peržiūra, gali nulemti ir ilgesnę pažeidimo tyrimų trukmę, o tai pakenktų tokio pobūdžio tyrimų efektyvumui. Vis dėlto, jeigu projektų rengėjų vertinimu šių teisių suteikimas yra tikslingas bei proporcingas, Konkurencijos taryba siūlo įvertinti ir galimybę. MPĮNVDĮ 7 straipsnio 6 dalyje numatyti ilgesnį nei šiuo metu numatytas maksimalus devynių mėnesių terminas MPĮNVDĮ pažeidimams nustatyti.

6. Dėl MPĮNVDĮ pakeitimams įgyvendinti reikalingų lėšų

(27) MPĮNVDĮ pakeitimo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad projekte siūlomoms nuostatoms įgyvendinti papildomų lėšų nereikės. Teigiama, kad Konkurencijos taryba atliks Vyriausybės patvirtintų didelę rinkos galią turinčių MPĮ ir tiekėjų ūkinės veiklos gerosios praktikos gairių taikymo stebėseną, MPĮ ir tiekėjų sudarytų sutarčių, galimų ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų iki ir po sutarties sudarymo patikrinimus, panaudodama išteklius, kuriuos turės perdavusi reklamos priežiūros funkcijas Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.

(28) Nors yra ketinama perduoti Konkurencijos tarybos vykdomą reklamos priežiūros funkciją, tačiau tai nereiškia, jog MPĮNVDĮ pakeitimo projekte numatytų naujų funkcijų įgyvendinimui nereikės papildomų personalo pajėgumų. Konkurencijos tarybos specialistai, kurie atliko reklamos priežiūros funkciją, taip pat vykdė ir MPĮNVDĮ priežiūrą, todėl reklamos priežiūros funkcijos perdavimas nereiškia, jog MPĮNVDĮ pakeitimų įgyvendinimui nereikia skirti papildomų lėšų. Ypač atsižvelgiant į tai, kad naujų funkcijų vykdymas būtų nuolatinė, rutininio pobūdžio veikla, reikalaujanti ypatingai didelių laiko, žmogiškųjų ir finansinių resursų.

(29) Neskyrus papildomų išteklių naujoms funkcijoms vykdyti, Konkurencijos taryba gali būti priversta skirti mažiau ir taip itin ribotų turimų pajėgumų konkurenciją ribojančių susitarimų, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi tyrimams bei koncentracijų kontrolei, o tai pakenktų Konkurencijos tarybos galimybėms tinkamai vykdyti pagrindines konkurencijos priežiūros institucijos funkcijas. Siekiant, jog Konkurencijos taryba, net ir priskyrus jai minėtas naujas funkcijas (jeigu taip būtų nuspręsta neatsižvelgiant į šiame rašte išdėstytus argumentus), būtų pajėgi vykdyti esmines su konkurencijos priežiūra susijusias funkcijas, neabejotinai turėtų būti skiriamas papildomas finansavimas.

(30) Konkurencijos taryba siūlo MPĮNVDĮ projekto rengėjams apsvarstyti aukščiau pateiktas pastabas ir pasiūlymus bei patikslinti MPĮNVDĮ pakeitimo projekto nuostatas dėl draudimo reikalauti tiekėjo suteikti prekėms nuolaidas, dėl kurių nėra susitarta raštu bei draudimo grasinti ar imtis atsakomųjų veiksmų tiekėjo atžvilgiu. To neatlikus, minėtų draudimų apimtis gali būti skirtingai vertinama, kas pakenktų šių draudimų laikymosi priežiūrai ir nebūtų pasiekti jais siekiami tikslai. Be to, atsižvelgiant į tai, kad naujų funkcijų suteikimas Konkurencijos tarybai, gali turėti reikšmingos neigiamos įtakos Konkurencijos tarybos esminei funkcijai – Konkurencijos įstatymo ir MPĮNVDĮ pažeidimų tyrimams, svarstyti naujų funkcijų suteikimo Konkurencijos tarybai tikslingumą. Jeigu kiltų neaiškumų ar papildomų klausimų, maloniai prašome kreiptis žemiau nurodytais kontaktais.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

JURBARKO RAJONO VERSLININKŲ ORGANIZACIJA
Kodas 158746347 Dariaus ir Girėno 120A Jurbarkas Tel. 8-699-57425

Lietuvos Respublikos ūkio ministrui V.Sinkevičiui
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui S.Skverneliui
Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkui V.Pranckiečiui

Dėl įstatymo projekto išvados

2018-11-15
Jurbarkas

Teikiame išvadą dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos parengto Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹, 9², 9³, straipsniais įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas).

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad jie parengti siekiant užtikrinti prekybos įmonių ir tiekėjų santykių pusiausvyrą bei suteikti įstatymo priežiūrą vykdančiai Konkurencijos tarybai aiškias teises pažeidimų tyrimui. Tuo tikslu numatoma galiojantį, bet realiai neveikiantį įstatymą papildyti nuostatomis, kad uždraudžiama suteikti nuolaidas, dėl kurių bet kuria forma nėra susitarta raštu, draudžiama mažmeninės prekybos įmonėms grasinti ar imtis veiksmų tiekėjo atžvilgiu, atlikti tarp mažmeninės prekybos ir tiekėjų sudarytų sutarčių stebėseną, užtikrinti tiekėjo, pateikusio pareiškimą apie galimą pažeidimą apsaugą, išplečiamos Konkurencijos tarybos teisės įstatymo taikymo srityje ir padidinama sankcija už pažeidimus.

Mūsų nuomone šiais įstatymo projekto siūlymais iš esmės joks klausimas išspręstas nebus, tiekėjų padėtis nesikeis. Nereikia būti naiviems ir manyti, kad sutartys dėl nuolaidų suteikimo tarp mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų nėra pasirašomos raštu. Be to visiškai nesuprantama, ką reiškia įstatymo projekte pateikta sąvoka „draudžiama grasinti“, kaip turi būti suprantamas grasinimas, koku būdu ir kaip tai turi būti išreikšta.

Iš įstatymo projekto visiškai nėra aiški situacija kaip bus sprendžiama, kai tiekėjas dėl objektyvių priežasčių nesutiks mažmeninės prekybos įmonei suteikti jos prašomą prekių nuolaidą. Ar galės tiekėjas tiekti prekes, o gal tokiu atveju sutartis su juo iš viso bus nepasirašoma ar nutraukiama.

Galimai tik „naivūs“ įstatymo projekto autoriai tiki, kad realiai bus užtikrinta tiekėjo apsauga po Konkurencijos tarybai įteikto tiekėjo pareiškimo dėl galimo pažeidimo, o mažmeninės prekybos įmonių atstovai nesugebės pareiškėjo identifikuoti. Konkurencijos tarybos galių išplėtimas yra galimas, bet realiai tai nieko nekeis, nes ši taryba iš esmės nieko nepadarė, kad šiuo metu būtų užtikrinta šio įstatymo laikymosi priežiūra.

Lietuvos Respublikos ūkio ministro V.Sinkevičiaus 2018-11-12 rašte Nr. (28.2-83)-3-4586 teigiama, kad įstatymo projektas parengtas vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-09-26 protokolo Nr.43 2.1.2 ir 2.1.3 p. pavedimus ir tvirtinama, kad „Ir Europos sąjungoje, ir Lietuvoje aktuali nesąžiningos prekybos praktika maisto tiekimo grandinėje. Tokią praktiką lemia nepakankamas rinkos skaidrumas, derybinės galios tarp mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų skirtumai“. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad įstatymo projektai parengti siekiant skatinti sąžiningą konkurenciją.

Tačiau Vyriausybės 2018-09-26 protokolo Nr.43 2.1.3 p. Ūkio ministerijai pavesta „iki 2018m. lapkričio 1 d. pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus, kuriais būtų stiprinami Konkurencijos

tarybos veikla ir įgaliojimai siekiant efektyvesnės konkurencijos šalies rinkoje". Todėl nesuprantama, kaip bus šalies ūkyje užtikrinta efektyvesnė ir sąžininga konkurencija, nes iš esmės mažmeninės prekybos įmonės ir tiekėjai nėra konkurencijos tarp jų subjektai, o šis Vyriausybės pavedimo punktas iš esmės yra neįvykdytas.

Vyriausybės 2018-09-26 protokolo Nr.43 2.1.7 p. Ūkio ministerijai buvo pavesta „iki 2018 m. lapkričio 1 d. kartu su Konkurencijos taryba peržiūrėti prekybos tinklų koncentraciją šalies administraciniuose vienetuose ir pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus, kuriais būtų tobulinami esamos koncentracijos apribojimai siekiant didesnio konkurencingumo“. Mūsų žiniomis Ūkio ministerija nepadarė visiškai nieko dėl šio Vyriausybės pavedimo punkto vykdymo. Tai yra daugiau nei keista, kai pats ūkio ministras V.Sinkevičius tvirtina Lietuvoje esant aktualiai nesąžiningos prekybos praktikai maisto produktų tiekimo grandyje.

Mes ir toliau laikosi nuomonės, kad sąžiningą konkurenciją tarp prekybos sistemų ir mažų prekybos įmonių bei maisto produktų kainų mažėjimą, o taip pat ir prekių tiekėjų apsaugą, gali užtikrinti tik šie pakeitimai, kurie yra išdėstyti ir mūsų organizacijos 2018-04-12 rašte „Dėl kliūčių mažmeninėje prekyboje“:

1.Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme pakeičiant prekybos centrų dominavimo procentinį apibrėžimą (pvz. 15-20 proc.) atskirai regionuose ir rajonuose bei numatant priemones jų veiklos ribojimui, o taip pat patikslinant konkurenciją ribojančių susitarimo draudimo sąvoką.

2.Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme panaikinant punktą, leidžiantį prekybos sistemoms susitarti su gamintojais ir tiekėjais tiesiogiai ar netiesiogiai apmokėti dalį vykdomo pardavimo skatinimo išlaidų, kai tarp jų yra rašytinis susitarimas. Taip pat įstatymą papildyti punktu, kad gamintojas ar tiekėjas prekes pardavęs Lietuvos rinkoje mažiausia kaina, privalo jas tokia kaina parduoti visoms mažmeninės prekybos įmonėms, nesiedamas jų pardavimo kainos su parduodamų prekių kiekiu, o pažeidėjui skirti metinės apyvartos dydžio sankciją.

Mūsų nuomone, Ūkio ministerija iš esmės neįvykdė Vyriausybės 2016-09-26 protokole nurodytų pavedimų, o parengtas Įstatymo projektas neužtikrina, kad šalies rinkoje būtų pasiekta bent kiek efektyvesnė ir sąžininga konkurencija, nes apie tai jame visiškai nekalbama. Dabartinė padėtis veda tik prie visiško mažų parduotuvių išnykimo.

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus nepritariame parengtam Įstatymo projektui.

Rajono verslininkų organizacijos
tarybos pirmininkas

Gintaris Stoškus

Lietuvos Respublikos Ūkio ministerijai

2018 11 16

Dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo projekto

Investuotojų Forumas gavo Ūkio ministerijos prašymą pateikti pastabas dėl Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 („Įstatymas“) 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1), 9(2) straipsniais įstatymo projekto („Projektas“). Teikiame pastabas dėl projekto.

1. Įstatyme numatytas draudimas imtis atsakomųjų priemonių prieš tiekėją turėtų būti apribotas atveju, kai tiekėjas pateikia skundą Konkurencijos tarybai, tačiau ne tada, kai tiekėjas naudojasi sutartyje numatytomis teisėmis. Pavyzdžiui: tiekėjas pasinaudoja sutartyje numatyta teise padidinti kainas, mažmenininkui nebenaudinga pirkti ir dėl to jis nutraukia sutartį su tiekėju. Pagal dabartinę formuluotę tai jau galėtų būti traktuojama kaip (draudžiama) mažmenininko atsakomoji priemonė prieš tiekėją;
2. Vietoje siūlomo sukurti ir Konkurencijos tarybai pavesti kontroliuoti gerųjų / blogųjų praktikų sąrašo, siūlome (a) palaukti kol išeis ES mastu derinama direktyva būtent šiuo klausimu ir koreguoti įstatymų projektus atsižvelgiant į direktyvos nuostatas; (b) skatinti mažmeninės prekybos įmones jungtis prie savanoriškos iniciatyvos Supply Chain Initiative.

Pagarbiai

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-11-16

Nr. 889

į 2018-11-12

Nr. (28.2-83)-3-4586

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9¹, 9² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1234 36⁴, 36⁸, 36⁹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ ATITIKTIES EUROPOS SĄJUNGOS TEISEI

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2018 m. lapkričio 12 d. raštu Nr. (28.2-83)-3-4586 pateiktus derinti Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 3, 4, 5, 8, 9, 12 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹, 9² straipsniais įstatymo (toliau – MPĮNVD įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 36⁴, 36⁸, 36⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – VAĮ projektas) projektus, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus.

1. MPĮNVD įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi siūloma papildyti MPĮNVD įstatymo 3 straipsnį nauja 4 dalimi, kurioje numatomas draudimas mažmeninės prekybos įmonėms „<...> grasinti ar *imtis atsakomųjų veiksmų*¹ tiekėjo atžvilgiu dėl to, kad tiekėjas naudojasi teisėmis, nustatytomis sutartyje su mažmeninės prekybos įmone ar įstatymuose, įskaitant skundo pateikimą ir bendradarbiavimą su šio įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą atliekančia institucija“. Pažymėtina, kad sistemiškai įvertinus galiojančio MPĮNVD įstatymo nuostatas, MPĮNVD įstatymo projektą ir jo aiškinamąjį raštą, kyla klausimas dėl sąvokos „atsakomieji veiksmai“ turinio. Siekiant teisinio aiškumo siūlome MPĮNVD įstatymo projekte pateikti šios sąvokos apibrėžimą.

2. Pažymėtina, kad teikiamo MPĮNVD įstatymo projekto 5 straipsniu siūloma pakeisti MPĮNVD įstatymo 9 straipsnį ir iš esmės išplėsti Konkurencijos tarybos įgaliojimus atliekant įstatymo pažeidimo tyrimą. MPĮNVD įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje *inter alia* siūloma numatyti Konkurencijos tarybos teisę peržiūrėti pažeidimo tyrimui reikalingus dokumentus, gauti jų kopijas ir išrašus, susipažinti su ūkio subjekto darbuotojų užrašais, susijusiais su darbo veikla, taip pat juos bei kompiuteriuose ir bet kokiose laikmenose esančią informaciją kopijuoti, gauti žodinius ir rašytinius paaiškinimus iš asmenų. Siūlomos MPĮNVD įstatymo 9 straipsnio 1 dalies nuostatos iš dalies atkartoja Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies nuostatas, kuriose numatytos Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų teisės atliekant tyrimą dėl Konkurencijos įstatymo pažeidimų. Atkreipiame dėmesį, kad Konkurencijos įstatymo 32 straipsnyje siekiant užtikrinti pažeidimo tyrimo procedūrų teisėtumą ir teisingumą numatyta ūkio subjektų ir kitų asmenų

¹ Čia ir toliau pažymėta mūsų.

teisė apskųsti Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų ir kitų darbuotojų atliktus tyrimo veiksmus. Atsižvelgdami į tai, kas nurodyta, pažymime, kad siekiant užtikrinti MPĮNVD įstatyme siūlomų numatyti pažeidimo tyrimo procedūrų teisėtumą ir tinkamą teisėtų interesų apsaugą, MPĮNVD įstatymo projektas turėtų būti papildytas nuostatomis dėl Konkurencijos tarybos įgaliotų pareigūnų ir kitų darbuotojų tyrimo veiksmų apskundimo.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Karolis Dieninis

ORIGINALAS SIUNČIAMAS NEBUS

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-10-17 Nr. S. 220
J 2018-10-03 e. laišką

DĖL BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT VYRIAUSYBĖS SIEKIUS STABILIZUOTI MAISTO PRODUKTŲ KAINAS

Lietuvos pramonininkų konfederacija (LPK) susipažino su Ūkio ministerijos pateiktu Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo 2018 m. rugsėjo 26 d. protokolu Nr. 43 bei juo Ūkio ministerijai pavestomis užduotimis. Atsakant į kvietimą prisijungti, atliekant šiuos darbus, teikiame pastabas bei pasiūlymus.

1. Kartu su Konkurencijos taryba rengiami rekomenduojamų (geroji praktika) ir nerekomenduojamų (blogoji praktika) sutarčių tarp prekybos tinklų ir maisto produktų tiekėjų sąlygų sąrašai.
 - LPK sveikina Vyriausybės siekį subalansuoti abiejų pusių teises ir pareigas. Atkreipiame dėmesį, kad pačių sutarčių sudarymas vyksta sklandžiai, tačiau probleminių atvejų kyla dėl vėliau sudaromų papildomų raštiškų susitarimų. Jei šie susitarimai būtų sudaromi žodžiu, jie būtų laikomi draudžiamais veiksmais, tačiau Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme nurodoma, kad tokie raštiški susitarimai nėra draudžiami. Taigi papildomais susitarimais nustatoma daugybė sutartyse nenumatytų papildomų sąlygų, tokių kaip mokesčiai, marketingo išlaidos ir kt. Todėl siūlome apsvarstyti, kad būtų leidžiama tik viena sutartis su priedais, kuriuose atspindėtų visas paketas, kiek kainuoja visos prekybos tinklo paslaugos. Manome, kad ši priemonė suteiktų skaidrumo, vertinant realius įkainius ir galutines kainas.
 - Matome būtinybę Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme esantį terminą "esminės tiekimo sąlygos" papildyti, tiksliai apibrėžiant, kas yra privaloma nurodyti tiekimo sutartyje, kokios sąlygos yra esminės: kaina, tiekimo grafikai, nuolaidų sistema, tiekiamas kiekis. Pabrėžiame, kad šiame įstatyme yra ir daugiau koreguotinų vietų.
 - Taip pat būtina reglamentuoti baudų atvejus ir dydžius. Šiuo metu matoma tendencija, kad pagrindinė sutartis yra nuosaiki, bet sankcijų / baudų sistema tokia, kad gali būti taikoma ypač plačiai ir neadekvačiai. Pavyzdžiui, dėžės įplyšimas gali užtraukti įmonei kelių šimtų eurų baudą, nors viduje buvusios pakuotės nepažeistos, o įrodymų, kuriuo metu ir kas sugadino dėžę nėra. Šitaip gamintojai neturi jokių galios svertų ir yra priklausomi nuo prekybos tinklo sprendimo.
2. Kartu su Konkurencijos taryba svarstoma, kokia institucija galėtų įgyvendinti 1 p. nurodytų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną ir viešinti stebėsenos duomenis. Manome, kad stebėsenos įgyvendinimas turėtų būti Konkurencijos tarybos prerogatyva. Taip pat įgyvendinus pirmame punkte pateiktą pasiūlymą įteisinti vieną sutartį, kurios prieduose būtų numatytas pilnas visų paslaugų paketas, Konkurencijos taryba turėtų galimybę matyti realius

antkainius ir skelbti įvertintą objektyvią situaciją. Priešingu atveju viešinama informacija nebus tiksli, neatspindės realios situacijos ir ši priemonė nepasieks tikslo.

3. Kartu su Konkurencijos taryba rengiami pasiūlymai dėl Konkurencijos tarybos veiklos ir įgaliojimų stiprinimo. Esame įsitikinę, kad siekiant efektyvesnės konkurencijos šalyje, turėtų būti koreguojama teisinė bazė, kad būtų užtikrintas Konkurencijos tarybos įgalinimas įgyvendinti turimus įgaliojimus. Taip pat siūlome ženkliai didinti finansavimą Konkurencijos tarybai, kad jos priimami sprendimai būtų kompetentingi, nešališki ir savalaikiai.
4. Svarstomos viešųjų pirkimų teisinės bazės tobulinimo galimybės, pirkimų iš SVV subjektų skatinimo aspektu. Mūsų manymu, ši priemonė neduotų norimų rezultatų, kadangi SVV subjektai nesudaro ženklios dalies.
5. Kartu su kitomis ministerijomis rengiami pasiūlymai dėl administracinės naštos reikšmingo mažinimo SVV subjektams galimybių. Palaikome siekį mažinti administracinę naštą verslo subjektams, tačiau atkreipiame dėmesį, kad tuo pačiu turi būti užtikrinta pakankama jų priežiūra. Reiškiame susirūpinimą dėl kai kuriuose maisto sektoriuose itin vešančios šešėlinės veiklos, kuri kenkia legaliai dirbančiam verslui bei daro žalą valstybės biudžetui, o kartais net kelia rizikas visuomenės sveikatai. Todėl lengvinant vienus reikalavimus, lygiagrečiai turi būti užtikrinamas kitų reikalavimų laikymasis bei vienodos veikimo sąlygos visiems subjektams.
6. Kartu su VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ rengiamasi proaktyviai skatinti investuotojų į mažmeninės prekybos sektorių pritraukimą. Palaikome siekį didinti konkurenciją mažmeninės prekybos sektoriuje. Tačiau įžvelgiame grėsmę, kad užsieninių didžiųjų sisteminių prekybinių tinklų atėjimas lemtų Lietuvos gamintojų produkcijos pardavimo kritimą. Tokia situacija susidaro dėl to, kad didieji tinklai sudaro sutartis su užsienio tiekėjais, kurie naudojami savo pranašumu dėl masto ekonomijos, gamindami kelis produktus dideliais kiekiais. Tuo buvo galima įsitikinti pastaraisiais metais. Nors Lietuvos gamintojai galėtų konkuruoti savo produkcijos įvairove, tradicijomis ir skoninėmis savybėmis, bet naujai į rinką atėjusiems tinklams specialiai orientuoti į vietos gamintojus dažniausiai nėra naudinga ar atraktyvu. Neretai tai tik deklaruojama, siekiant gero įvaizdžio. Tad šią priemonę palaikytume tuo atveju, jei būtų surastas būdas užtikrinti naujai atėjusių prekybos tinklų savanorišką įsipareigojimą, kad prekių asortimente būtų ženkliai dalis Lietuviškos kilmės produkcijos.
7. Kartu su Statistikos departamentu tariamasi dėl galimybės parengti prekybos tinklų koncentracijos žemėlapi ir svarstomi galimi su koncentracijos ribojimu sietini pasiūlymai. Manome, kad ši priemonė praktikoje būtų sunkiai įgyvendinama. Vietoje to tikslingiau, realiau ir greičiau būtų tinkamai reglamentuoti pardavėjų-tiekėjų santykius.
8. Analizuojamos galimos priemonės ir jų efektyvumas, siekiant atskirti prekybos tinklų teikiamą prekių pardavimo paslaugą tiekėjams nuo tiekėjams siūlomų rinkodaros paslaugų. Pastebėtina, kad minėtų prekybos tinklų teikiamų pardavimo ir rinkodaros paslaugų atskyrimas egzistuoja ir šiuo metu. Būtent, dėl šios priežasties gali susidaryti klaidingas įspūdis apie prekybos tinklų antkainius. Realioji situacija atspindi pridėjus rinkodaros įkainius ir vertinant visumą. Kadangi papildomų susitarimų dėl rinkodaros paslaugų gali būti daug daugiau nei vienas, siekiant matyti visą prekybos tinklų teikiamų paslaugų kainą, tikslinga būtų įteisinti vieną sutartį su jai priskiriamais priedais. Pažymime, kad antkainis savaime, kaip rinkos ekonomikos išraiška, nėra draudžiamas. Priešingai, tai Lietuvos Respublikos Konstitucijos ginama teisė. Tačiau objektyvus vertinimas ir realios situacijos konstatavimas padėtų daryti išvadas ir esant reikalui atsakingoms institucijoms imtis atitinkamų veiksmų.
9. Kartu su Finansų ministerija ketinama analizuoti priemonės efektyvumą, nurodant prekybos tinklams prievolę atskirti savo firminės produkcijos apskaitą nuo tiekėjų produkcijos apskaitos bei institucijos, kuri analizuotų šiuos duomenis. Mūsų manymu, šiuo metu Lietuvoje ši

problema nėra aktuali. Situacija galėtų pablogėti, atėjus į rinką naujiems tinklams. Vakarų Europoje susiklostė praktika, kad dėl privačių prekės ženklų, priklausančių prekybos tinklams, gamintojai tampa vis labiau pažeidžiami - mažėja gamintojų prekės ženklų, mažėja vartotojų lojalumas, o prekybos tinklas gali nesunkiai daryti spaudimą gamintojui, nutraukiant sutartis, primetant blogesnes sąlygas.

10. Analizuojamas priemonės efektyvumas, nurodant prekybos tinklams prievolę suvienodinti savo firminės produkcijos ir tiekėjų produkcijos maržas tam tikrame prekių segmente. Visų pirma, maržos reguliavimas prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsniui, kuriuo įtvirtinta, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva, taip pat šio straipsnio nuostatai, kad įstatymas saugo sąžiningos konkurencijos laisvę. Be to, manome, kad tai būtų labiau teorinė galimybė. Iškilų grėsmė, kad prekybos tinklai dirbtinai sumažintų savo firminės produkcijos savikainą ir pardavinėtų tam tikrą prekių segmentą nepelningai. Tuo tarpu gamintojai nuostolingai pardavinėti savo produkcijos nepajėgtų.
11. Kartu su Žemės ūkio ministerija, įtraukiant savivaldą, bus rengiami pasiūlymai dėl priemonės, skatinančios maisto produktų tiekėjų kooperaciją, sukūrimas. Atkreipiame dėmesį, kad tokia priemonė prieštarautų Konkurencijos įstatymui, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti tam tikros prekės kainas arba kitas pardavimo sąlygas, yra draudžiami.

Taip pat manome, kad vienas veiksmingiausių būdų sumažinti maisto produktų kainas, remiantis tarptautine praktika, yra PVM tarifo mažinimas.

Tikimės, kad aukščiau išdėstyti pastebėjimai ir pasiūlymai prisidės prie konstruktyvios diskusijos ir leis priimti optimalius sprendimus. Esame pasiruošę įsitraukti į tolimesnius bendradarbiavimo etapus ar prireikus detalizuoti aukščiau pateiktus pasiūlymus.

Pagarbiai

Vykdomoji direktorė

Lina Minderienė

U. Radžiūnaitė-Šutjevienė, ugne.radziunaite@lpk.lt, 861206367